

«Oz è en de plaschevel»

Mulegns: Sanaziun digl hotel Liun

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ **La Nova Fundaziun Origen less sanar e mantigneir igl hotel tgi datescha digl 1870. Mulegns duess retschever duple veta e la tgesa digl taimp dalla «Belle Epoque» duess renescher. Ier èn plessas persungas s'exprimeidas pigl salvamaint digl hotel Liun.** Ier è sto igl amprem, da quatter deis, tgi la Nova Fundaziun Origen festivescha igl Premi Wakker 2018 surdo dalla Protecziun dalla patria dalla Svizra. La surdada uffiziala ò li dumang sonda a Riom e chegl cun en act festiv. La raschung tgi la Nova Fundaziun Origen ò retschet chel premi nazional, doto cun 20'000 francs, è tgi l'organisaziun s'angascha er pigl mantingnaint da bietsg istorics. Tar egn da chels totga er igl hotel Liun agls Mulegns.

En project sur ples onns

La sanaziun ed igl salvamaint digl hotel Liun seia betg ena tgressa da dus emdas u dus meis, ò menziuno Giovanni Netzer, igl «motor», per duvvar chel pled, dall'antiera accziun da salvamaint. La sanaziun cozza ples onns ed igl zap ins fetscha tenor igls meds finansials tg'ins survigna. All'antschatta geia cunzont da mantigneir la substanza digl bietsg da 150 onns

e cunzont er da far las lavours basignevas per betg tgi succedan anc daples donns. Tar egn da chellas lavours totga da far da nov igl tetg. Per l'antiera sanaziun e renovaziun digl hotel Liun discorra Netzer d'ena somma da vers 10 milliuns francs. Igl bietsg, igl li e la vischnanca Mulegns vegian potenzial ed er blera forza, dei el. Ultra da chegl sa laschan ainten las stanzas singularas digl hotel er inscengar produczions culturalas da tot gener, ò detg Netzer.

«El vign a cumbatter scu en liun»

Chegl ò detg ier Leo Thomann, igl mastral digl cumegn Surses. Managea ò el Giovanni Netzer tgi vegia surpiglia l'iniziativa per salvar igl hotel Liun agls Mulegns. Scu tots igls oters projects tg'el vegia lantschea ed er realiso vigna el er a cattar la dretga veia per dar agl hotel nova veta, ò detg Thomann. An mintga cass cuagl sustign digl cumegn Surses dastga el chintar, ò punctuo igl president communal. La clav tar igl success digl hotel seia la sia istorgia, ò detg Dieter Müller, igl directour digl Parc Ela. Eneda tgi igl hotel Liun seia sano s'augmanta er la qualitat tar igl Parc Ela. Cun Netzer vegia ossa en om plagn iniziativa surpiglia la rolla da pioner per sanar igl bietsg istoric.

La sala digl hotel Liun è anc oz en veir bischu.

FOTOS MAD

En om cun ena forza da persvader Ludmila Seifert, ella tgi segna per la direcziun dall'organisaziun Protecziun dalla

patria digl Grischun, ò detg igl suandont: «Oz è en de plaschevel er per nossa organisaziun.» Chella s'angascha gio blers onns per mantigneir igl hotel Liun e per la sanaziun da chel object singular. Graz-tga alla sia forza da persvader, a sia gronda perseveranza ed agls sies bungs contacts gartegigl bagn a Giovanni Netzer da realisar igl sies intent. Simon Berger, igl manader dalla Tgira da monumaints cantunala, ò discurria d'esser all'antschatta d'en grond project cun surpiglier la Nova Fundaziun Origen cun Giovanni Netzer l'iniziativa per mantigneir igl hotel Liun. Adegn puspè vegian ples purtaders lia far chegl, dantant sainza resultat concret. A Netzer seia dantant d'attribueir tgi la sanaziun gartegia, ò managea Berger.

Duple veta per l'antiera Val

La renovaziun e la cuntinuaziun digl hotel Liun seia er turisticamaintg ed economicamaintg en grond svilup, ò punctuo Tanja Amacher, la directoura turistica da Turissem Savognin Beiva Alvra. A pled è er nia Felix Dietrich, igl anteriour patrung digl hotel Waldhaus a Segl ed amei dalla famiglia Willi, alla qualla totga anc oz igl hotel Liun. El sa

regorda fitg bagn digls giasts tgi pernotavan agls Mulegns tar la famiglia Willi per cuntinuar igl de siva lour viadi anfignen a Segl aint igl hotel Waldhaus. Dietrich è persvadia tgi eneda tgi igl hotel Liun sa preschainta an nov vistgia turna puspe chel taimp. Ansomma vigna l'antiera Val a profitar eneda tgi igl hotel Liun seia restauro, ò detg igl hotelier pensiuono.

Igl passo dat ispiraziun pigl avigneir

La valour digl hotel Liun seian las bleras regurdientschas, ò accentuo Andrea Hämmerle, el tgi stat agl timung dalla Pro Origen cun vers 1200 commembers. El ò er menziuno tgi aint igl Grischun dettigl betg blers da chels bietsg scu igl hotel anmez igls Mulegns. Discurria ò er Donata Willi, ella tg'è cun 81 onns anc adegna la hospitanta e hoteliera digl hotel, ena tgesa cun ena lunga istorgia. Per ella seia igl hotel patria cun bleras belas regurdientschas. I seia er tar igl hotel uscheia tgi igl passo gida a tgapeir igl futur. Igl passo caschunga er adegna puspe per ispiraziun per eir ainten en bung avigneir. Gist chegl giaveischa ella er pigl «sies hotel e per sia patria».

Tiers tgi igl hotel ò prest 150 onns è er anc igl «salon» prest scu nov.

Caschareia segl bagn puril e vendita directa

Parc Ela: Tera culinaria

■ (vcd) **Claudia Ulber da Lantsch aint igl Grischun ò musso la veia digl latg da vatgas gist munsas anfignen tigl caschiel frestg e tschigrung. Cun divers products da caschiel e da tgerm scu er sirups, turtas da nousch e pang cun peira magna ella er anc ena buteia sen igl sies bagn puril.** Allas 17.00 on s'antupo blers interessos tigl bagn puril da Claudia e Daniel Ulber a Lantsch. L'invitaziun digl Parc Ela veva dasdo lour meraviglias da perscrutar danonder tgi igl latg dalla vatga vign, scu tgi el vign fabritgia e tge per products tgi sa laschan produzier ordlonder?

Cun acid dattigl tschigrung e cun quagl dattigl caschiel

Allas 17.00 vo Daniel Ulber an uigl a munscher las vatgas tgi passaintan la stad segl travagl. GP'è las vatgas tgi dattan igl pi bler latg, las otras èn sen l'alp digl cumegn da Lantsch. Aint igl uigl da munscher vignan las vatgas munsas. Igl latg vign rimno mintga dus deis ed uscheia vandia. Ena gronda part elaborescha

Claudia pero sezza. Igl onn passo ò ella finalmointg savia eriger ena dretga pitschna caschareia cunvignainta agl plang sot. Ossa corresponda tot allas perscripziuns e la lavour seia davantada per en bung po pi simpla, uscheia Claudia Ulber tar l'explicaziun. Dantant tgi ella rachinta sur digls products da caschiel, da tschigrung e da quarc trouscha ella ainten la vanang gronda anfignen tgi igl latg boglia. Alloura agiunta ella ischia. Ins so contemplar scu tgi igl latg rompa, igl tschigrung sa furma surave. Ossa vign igl caschiel frestg stgimo e mess an recipients per tgi el possa sguttar. En amen pi tard è igl latg paragea gio nia ferm. La galleria stò ossa neir antagleda, alloura truscheida anfignen tgi igls garnigns on la dretga grondezza, alloura vign la scotga svidada ed igl caschiel frestg amplania ainten la furma. Igl caschiel frestg scu er igl tschigrung vignan alloura anc ansalos cun speztgareias avant tgi vignan vacumos per la vendita. Tgi tschigrung vign mess ties acid digl latg e tgi agl latg pigl caschiel vign agiunto quagl savevan bagn

igl pacs digls visitaders. Ma er segl bagn puril dattigl en tant chemia.

Centrifugar: Latg maier e gromma

Cura tgi Daniel Ulber porta igl latg muns frestg sveda el chel ainten la centrifuga. Cò vign igl latg spartia an gromma e latg maier, er ena procedura tgi igls pacs canoschan. Cò ins niezegia en prancepi fiscal. Per far pantg or da gromma stò la gromma pussar en mument. La temperatura stò corresponder cura tgi la gromma vign svidada ainten la maschina da far paintg. Igl propeller sbatta la gromma. Ella vign stagna e tottanegna sa furman pitschens garnitschs da pantg. Ena procedura tgi mintgign tgi ò gio sbattia gromma canoscha, pero savens sainza leir. Igls garnitschs da pantg vignan lavos. Igl latg sgarmo vign allontanato. Siva vign igl pantg truschia e struclò, uscheia tgi l'ava vign separada – igl pantg è fitto.

Digl latg frestg tigl aperitiv

Naturalmointg on igls visitaders lia vurdar igl uigl, la munschera, igl travagl, las

reservas digl pavel e las maschinas. Tar tot ò Claudia Ulber savia dar sclarimaint.

Tgi ena guidada dad en tal menaschi fò stanchel e dat fom era pertschert agls

ospitants. Els on procurò cun ena retga paletta cun divers products da latg e pang fatg sez per las buccas famantadas an ena atmosfera ampernevla.

Judith Burri digl Parc Ela angratzta a Claudia Ulber per la bunga guidada tras igl sies bagn puril e las infurmaziuns cumpetentas.

PDS